

VAHAP COŞKUN • Sahadaki Kimlik: Amedspor

VAHAP COŞKUN 1973 Diyarbakir doğumlu. İlk ve orta öğrenimini Diyarbakir’de tamamladı. Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun oldu. Aynı üniversitenin Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “İnsan Hakları ve Liberalizm” başlıklı teziyle yüksek lisans, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde “Ulus-Devletin Dönüşümü ve Meşruluk Sorunu” başlıklı teziyle doktora derecesini aldı. Birçok gazete ve dergide insan hakları ve demokrasi sorunları, Türkiye siyaseti ve Kürt meselesi hakkında çok sayıda makalesi yayımlandı. Sıkı bir Trabzonspor ve Real Madrid taraftarıdır. Akademik çalışmalarını Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde sürdürmektedir.

Yayımlanan çalışmalarından bazıları şunlardır: *İnsan Hakları: Liberal Açından Bir Tahlil* (Liberte Yayınları, 2007), *Ulus-Devletin Dönüşümü ve Meşruluk Sorunu* (Liberte Yayınları, 2009), *Kürt Meselesinin Anayasal Boyutu* (Orion Yayınları, 2013), *Kitabın Ortasından* (Peywend Yayınları, 2021), *Eğitimde Anadolunun Kullanılmaması Sorunu ve Kürt Öğrencilerin Deneyimi* (DİSA Yayınları, 2010, Şerif Derince ve Nesrin Uçarlar ile birlikte), *İnsan Hakları ve Demokratikleşme Süreci* (Anadolu Üniversitesi Yayını, 2012, Komisyon) *Avrupa’da Yaşayan Türkiye Kökenli Gençler: Kimlik, Aidiyet, Sosyal Hayat, Siyaset* (PODEM Yayınları, 2017, Komisyon).

İletişim Yayınları 3689 • Futbol Kitapları 44

ISBN-13: 978-975-05-3979-4

© 2026 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2026, İstanbul

EDİTÖR Tanıl Bora

KAPAK Suat Aysu

KAPAK FOTOĞRAFI Amedspor İletişim Ekibi

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Beyza Metin

BASKI Ayhan Matbaası • SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit • SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No. 6

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları • SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VAHAP COŞKUN

Sahadaki Kimlik: Amedspor

*Altmış yıla yakın bir süredir her türlü
zahmete rağmen, dur durak bilmez bir azim
ve sevdıyla dün Diyarbakırspor'un ve bugün de
Amedspor'un yanında ve arkasında duran
vefakâr ve cefakâr Diyarbekirli
futbol meftunlarına...*

İÇİNDEKİLER

Teşekkür.....	9
ÖNSÖZ	
Şampiyon Amedspor • TANIL BORA.....	11
GİRİŞ	
Bir Futbol Takımı, Bir Kültürü Temsil Eder.....	13
BİRİNCİ BÖLÜM	
Futbol, Siyaset ve Memleket.....	21
Seviyorsak sebebi var!.....	21
<i>O vincere o moriere / Ya fethet ya öl</i>	26
Avrupa Avrupa duy sesimizi!.....	40
<i>Osmanlı dönemi: Bir “milli dava” olarak futbol</i>	40
<i>Cumhuriyet dönemi: Milli kimliği inşa</i>	44
<i>12 Eylül sonrası: Endüstrileşme ve milliyetçileşme</i>	48
İKİNCİ BÖLÜM	
Kürt Meselesi ve Futbol.....	55
Bütünleşme, telafi ve terbiye.....	55
Yeşil-kırmızı: Şarkın yıldızı.....	58

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Kürtlerin Takımı	69
Amedspor'un popülerliği	69
<i>Amed, şehrim benim</i>	71
<i>Fiili ve hukuki baskılar</i>	85
<i>Kimlik temsili, başarı ve medya</i>	94
Amedspor'un manası	102
Amedspor'un taraftarı	118
<i>Farklı yaş kuşakları</i>	127
<i>Başarı ve başarısızlık</i>	134
<i>Amedspor'un beğenilen yönleri</i>	141
<i>Amedspor'un beğenilmeyen yönleri</i>	147
Amedspor ve diğer kulüpler	155
<i>Amedspor ve Türkiye'deki diğer kulüpler</i>	156
<i>Amedspor ve diğer Kürt şehir kulüpleri</i>	160
<i>Amedspor ve dünya kulüpleri</i>	166
<i>Amedspor ve Diyarbakırspor</i>	172
SONUÇ	
Çokluk ve Farklılık İçinde Birlik	185
KAYNAKÇA	195

Teşekkür

Her araştırma gibi bu araştırma da birçok kişinin yardımı ve katkısıyla vücut buldu.

Evvela, katılımcılarımıza gönül borcumu ödemek isterim. Araştırmamız için değerli vakitlerini ayırdılar ve sorularımıza ayrıntılı cevaplar verdiler. Görüşmelerimiz benim için çok öğretici oldu; meseleyi geniş bir açıdan ele alan değerlendirmeleri yolumu açtı, ufkumu genişletti. Hepsine minnettarım.

Diyarbakır'ın iki önemli düşünce kuruluşuna, Diyarbakır Siyasal ve Sosyal Araştırmalar Enstitüsü'ne (DİSA) ve Kürt Araştırmaları Merkezi'ne (Kurdish Studies Center - KSC) müteşekkirim.

DİSA'dan Mehmet İlhanlı ve Büşra Yentürk, KSC'den de Reha Ruhavioğlu, Roj Girasun, Cihan Ülsen, Yusuf Akdağ ve Revşen Berfin Coşkun, bu çalışma için yoğun bir çaba harcadılar. Hem masada hem de sahada var güçleriyle çalıştılar. Soruların hazırlanmasından görüşmelerin yapılmasına, yanıtların tahlilinden metinlerin gözden geçirilmesine kadar her safha, onların emekleriyle şekillendi.

Eğer onların gönüllü ve özverili gayretleri olmasaydı, bu kitap olmazdı. İşe yüreğini koyan böyle bir ekiple çalışabildiğim için kendimi çok şanslı addediyorum. Sağ olsunlar.

Çok kıymetli Sertaç Kayar, İlyas Akengin ve *Tigris Haber* gazetesinden gazeteci arkadaşlarım, el emeği göz nuru fotoğraflarını bizimle paylaştılar. Onlara medyun-u şükranım; ayakları taşa değmesin, elleri dert görmesin, Allah gözlerine zeval vermesin.

Tanıl (Bora) Hocam, onca işi gücü arasında sağ olsun bizi kırmadı ve bir “Önsöz” yazma lütfunda bulundu. Şerefyab oldum. Ona ve bu çalışmanın okurlara ulaşmasını sağlayan İletişim Yayınları'nın bütün çalışanlarına hassaten teşekkür ederim.

Eşim Leyla, kızlarım Berfin ve Neva her zamanki gibi yine en büyük destekçilerim oldular. Her daim yanımdaydılar; teşvik ettiler, yüreklendirdiler ve fedakârlıklarıyla zoru kolay kıldılar. Çay, benim fikrî mesaimin olmazsa olmazıdır; bu âb-ı hayatı içmeden ne okuyabilir ne de yazabilirim. O nedenle, çayı yanı başımdan eksik etmeyen Berfin ve Neva'nın bu kitabın harcında ayrı bir yer tuttuklarını bil-hassa belirtmem gerek.

Allah bizi çaydan ve futboldan mahrum etmesin!

ÖNSÖZ

Şampiyon Amedspor

TANIL BORA

Amedspor, Diyarbakırspor'un hem devamıdır, hem ondan bir kopuşu temsil ediyor.

Diyarbakırspor, herhangi bir şehir veya yöre takımı olmanın ötesinde, bir kimliğin ifadesiydi, “Kürtlerin Takımı” olarak görülüyordu. Hem taraftarları hem de rakipleri/hasımları nezdinde... Amedspor, bu yanıyla, 2010'larda amatör kümeye düşen Diyarbakırspor'un devamıdır.

Devamlılık içinde bir kopuşun kendini gösterdiği uğrağa gelelim...

Diyarbakırspor uzun yıllar “Kürtlerin takımı” olarak görülmele, devletin “bölgeyi” futbol üzerinden oyalama, ahalinin gönlünü alma siyaseti arasında gerim gerim gerilen bir kulüptü. Ne tam o ne tam öbürü olabiliyordu. 1990'lı yıllarda bu siyasetin icabı olarak Süper Lig'e çıkması için açıkça koltuklandı, kayırıldı Diyarbakırspor. Buna rağmen, gittiği birçok deplasmanda “teröristler” damgasıyla yuhalandı, taşa tutuldu, saldırıya uğradı.

İşte, Amedspor, bu bakımdan bir kopuş iddiasını temsil ediyor. “Sivil” olma azmiyle, “halkın takımı” olmayı amaçlayarak kuruldu.

Bu kopuş uğrağına mukabil, deplasmanlarda/rakiplerince gördüğü muamele bakımından Diyarbakırspor'la Amedspor arasında kusursuz bir devamlılık var: Sürekli bir karalama ve saldırının hedefidir.

Beri yandan, Diyarbakırspor'un futbol içre bir farkı, bir kimlik rengi yoktu: “Yerli” oyuncu pek bulunmazdı. Kimi Diyarbakırlı futbolseverler, takımları sadece Basklı futbolcu oynatan Athletic de Bilbao gibi olmasın ama Real Sociedad gibi veya Barcelona gibi olsun, kadrosunda her zaman birkaç “yerli” bulunsun istiyorlardı. Amedspor, kuruluşunda, bu hassasiyete önem vermek bakımından da bir kopuşu temsil ediyordu. Üst liglere çıktıkça, rekabet ve performans baskısı altında bu hassasiyet biraz aşındı, ama en azından niyet baki. Ayrıca, başlangıçta adındaki “sportif faaliyetler” tanımının hakkını vererek, 13 branşta faaliyet gösterir iken, üst liglere tırmandıkça bunları külfet olarak görmeye başladılar, futbola sıkıştılar.¹

Vahap Coşkun'un kitabında, Amedspor'un mana ve ehemmiyetini ayrıntısıyla okuyacaksınız.

Bu cümleler yazılırken, Amedspor Süper Lig'e çıkma mücadelesi veriyordu. Şampiyonluğa oynuyordu yani. Ancak bu yazının başlığını “Şampiyon Amedspor” koymamın iması o değil.

Şampiyonun cari anlamı, malum: birinci gelen, kazanan. Latince *campus*'tan geliyor; saha, meydan (icabında savaş meydanı). Er meydanından galip çıkan anlamında. Erken Ortaçağ'da Avrupa'nın bazı yerlerinde şampiyonun başka bir anlamı daha var. Devrin hukuk düzeninde, kimi ihtilaflar taraflar arasında yapılan dövüşle çözüme bağlanıyordu. Dövüşecek durumda olmayanlar, mesela kadınlar, çocuk-

1 Amedspor'un iddiasına, niyetine, sıfatına yakışmayan bir başka şey de, hemen bütün maçlarında sahaya “yabancı madde” yağmasıdır. Bu adetten de bir “kopuş” olmasını umuyoruz!

lar, yaşlılar, aliller, kendilerini temsil etmek üzere bir dövüşçü tutabiliyorlardı; işte ona da *şampiyon* deniyordu. Tabii şampiyonlar “iş” olarak, ücretle yapıyorlardı bunu ama biz romantik yanından bakalım... Bu anlamıyla şampiyon, kuvvetsizi, çaresizi, garibanı hukuk meydanında, er meydanında temsil edendir.²

İşte ben de kelimenin bu “kadim” manasıyla –puan durumdaki konumundan bağımsız olarak–, Amedspor’u *şampiyon* sayıyorum. Amedspor, evvela Kürtlerin şampiyonudur şüphesiz. Ama onun yanında, berbat futbol düzenimiz karşısında kendini aciz ve mağlup hisseden futbolseverlerin de şampiyonudur – öyle olsun, istiyoruz.

2 Bu paragrafı, on yıl önce, 25 Mayıs 2016’da *Birikim-Haftalık*’ta yayımladığım yazıdan akarıyorum: <https://birikimdergisi.com/haftalik/7698/sampiyon>